

MOSSÈN GEIS, PESSEBRISTA-POETA

Estem tots plenament d'acord quan diem que hi ha moltes maneres de fer pessebre, del nostre, del català. Tant se val que sigui de la mena que en diem popular com de la que anomenem artístic. Un i altre volen ser una reproducció plàstica, més o menys reeixida, del sagrat misteri del Naixement del Déu Infant. Per això el pessebre cal que sigui fet sempre amb la pura avidesa d'uns ulls d'infant, ja que aquest és el que més sensiblement sap copsar-ne tot el bell significat. La seva inquieta imaginació, innocent i tendrívola, es complau en la creació d'aquest món, el pessebre, que és seu i, per propi serà sempre bell i emotiu. L'infant sap també que el pessebre tindrà una vida fugaç i que per aquesta mateixa raó assoleix el captivador poder d'obrir-li una nova il·lusió que l'aproparà al Nadal vivent.

Com que la vida del pessebre és curta, tothom hi treballa fressós per accomplir aquesta tasca bella i infinita. Grans i xics s'hi afanyen i quan el pessebre està enllestit també les humils figuretes, fidedigne exponent dels nostres quefers de cada dia, fressoses fan també llurs taleies amb els ulls fits al Sant Portal. El pessebre és com una mena de llum que emmena cap a l'entranya mateixa de la vida de les nostres llars la tebior dolça, d'aquella Naixença enfredorada i nua, per avivar la nostra minsa tebior cristiana vers el fet més transcendental de tota la història humana.

Cal veure com el pessebre duu dintre de si mateix un bell bagatge rublert d'història, de tradició, de música i de poesia i, que cadascú basteix el seu pessebre segons siguin les seves habilidoses qualitats: qui el fa amb suro i molsa, qui el basteix amb guix buscant belles perspectives i estudiats paissatges, qui el cantarà amb les més belles melodies. I encara hi ha pessebristes que, com mossèn Camil Geis, són possessors de l'art poètic i de la música i, per tant, capaços de traduir

per la força de la paraula el seu vast contingut místic mitjançant l'expressió de conceptes i sentiments elevats, emotius i espirituals que penetren fins el més pregon de la nostra ànima, i és per les seves paraules que arribem a descobrir qualitats ignorades en el pessebre més senzill i humil.

Mossèn Camil Geis, el poeta-pessebrista o el pessebrista-poeta, tant s'hi val, és d'aquests darrers. Els seus pessebres no són fets de suro i molsa, ni són dels embellits amb pinzellades acolorides. Els seus pessebres són música i paraula; exalçats, cantats i concebuts des de la més alta i bella perspectiva que ens mena cap a l'horitzó on convergeixen els fets reals i sobrenaturals d'aquella estrellada nit de Nadal:

*“Nit de Nadal, freda nit
d'estrelles clavetejada....
La joia de l'esperit
dintre teu no fa marrada”.*

Amb el seu verb el poeta ens mostra, complaent i dolça el seu pessebre. Cal veure amb quines belles paraules ens parla de la Sagrada Família, del fred del Portal, de la farigola i del galzeran, del bruc i del romaní, de l'alegria dels pastors desvetllats i matiners i de les figuretes humils aferrades a una estàtica taleia. Cal sentir encara com el seu verb ens fa pessebre, esborronats, el fregadis d'unes ales angèliques. No. Ell no en necessita d'estris per a fer el pessebre. Mossèn Geis el pessebre el duu a dintre, tot ell és pessebre, perquè posseeix íntegrament aquest do màgic i diví alhora de la composició poètica amb la força de la qual amara els nostres sentits i penetra tant en dintre d'ells que, fins arriba a fer-nos sentir el calfred que davalla de la blancor farinosa d'una muntanya de suro artificiosement nevisquejada.

El poeta pensa en la tristor i l'anyorança d'un Nadal sense pessebre. Per Nadal cada ovella al seu corral, diu ell, però l'infant està trist i

desconhortat perquè en la seva llar no hi ha pessebre, car la mareta ha mort suara:

*On és aquell pessebre d'altres dies
que vós bastíeu, mare, per Nadal?
On són aquelles xiques pastorries
i el Naixement i els Angels del/
Portal?*

Commogut per la sofrança de l'infant anhela enjoiar-li aquella nit trista i freda de Nadal:

*La nit serà tota fressosa d'ales;
processons d'Àngels fressaran/
camins;
portarà el vent aroma de nades
i els rossinyols d'hivern, els/
reientins,
escamparan una refiladissa,
a mitja nit, quan tocaran a Missa.*

Ara el rimaire, convertit en pessebrista infant, quan té enllestida la cavorca on ha de néixer el Noi de la Mare ens assigna joiós la feina agrada de col·locar-hi a l'endins un parell d'animals pacients i treballadors que amb el seu bleix atemperat impartiran calidesa al tremolenc Infant arruallit entre les palles de la gripia:

*“Un renillar de mula allargassat,
i un bla mugit de bou, desvetllant/
l'hora
al pensament ens duen d'un/
braçat,
la remembrança de la menjadora
del Sant Coval de la Nativitat”.*

El glosador sap, com el pessebrista, que el pessebre no seria pessebre si hi mancava aquella bonior de figuretes; de figuretes just acabades de llevar del floc cotonós i de la capsia on han reposat per a l'anyada propera. Les figuretes de Mossèn Geis, surten del seu númen amb ardor i frisança perquè saben que el Noi té fred:

*“Y si jo fos el cambrer,
us duria una flassada
de núvols blancs i un bolquer
teixit amb boira daurada”.*

Fotografia: Montserrat.

Pessebre de la Casa de la Caritat. 1960. Construït per Lluís Mas, Joan Farell i Vicens Mas.

I, d'una a una, veu baixar les figures com llum d'altra estel·lada:

“...
baixen en processó
amb els gresollets encesos;
baixaven per uns camins
ben nets de dol i de pena”.

El saltiri de lloançes no troba fi, talment el vailet que mai no acaba de trobar el lloc precís i plaent per anar col·locant, ací i allà, ara una xica alzavara, adés el xaió més petit, el brau caçador o la dona que fila:

“Y Vós us revestiu de llur escorça,
so' resplendent i etern del Paradís;
Cedre del Liban, que cap vent no/
torça
us feu hisop humil i vincladís”.

El Noi de la Mare, el Nou Pastor suara nascut, veu venir els rabadans que “se'l menjaran a festes, els bons adoradors” i en l'enllà, des del racó més ombrívol, fent camí des de llunyans reialmes, també veu atansar-se la comitiva Reial i pensa en els infants i en les presentalles que, il·lusionats, esperen:

“Nit de goig i poesia:
somniais d'or sobre coixins
i una estrella que els Reis guia
dins la fosca dels camins”.

Des de sempre en els nostres pessebres hi ha una muntanya de cim al nevat, i el poeta, que sembla innocent, es pregunta, bocabadat:

Bé d'aigua que ara caus
qui t'ha vestit de neu?

Un pessebre sense galzeran, semblaria talment mancat d'algun presagi. En les baies roges el poeta s'hi afigura les gotes de sang que dintre de pocs dies vessaran els Sants Innocents traspassats pels glavis del saigs d'Herodes:

“Cor meu per què t'esplaias
mirant avui els galzerans?
Potser llurs fulles i llurs baies
et parlen del martiri d'uns Infants?”

I, per cloure aquesta breu i mancada semblança del poeta-pessebrista seria bo de recordar com Mossèn Geis, bondadós vigilant dels nostres quefers pessebristics, ens emmena en el

decurs del seu missatge nadalenc vers el camí de la nostra taleia i a l'afany que a tots els pessebristes ens agermana, i sap del casal del pessebre, segona llar, que ens arrecera i aplega. Llar que un dia podria esgarriar-se i, sospitant-ho, abans d'hora ja ens canta, mestriol i paternal, el camí de la pervivència:

“Jesús, Josep i Maria,
contrits, us volem seguir,
refent, de nou, el camí
fressat dels Pastors un dia”.

J. Farell i Domingo
President de l'Agrupació de
Pessebristes de Sabadell.